

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง เรียนรู้ภาษาพัฒนาชีวิต
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ความหมายของการตั้งคำถาม

การตั้งคำถาม เป็นการตั้งประเด็นหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดจากการอ่าน การดู การสังเกต การฟัง และการดู หรือแม้แต่การรับรู้ ก็อาจทำให้สงสัยได้ จากนั้นตั้งคำถามเป็นข้อหรืออาจตั้งเป็นประโยคก็ได้ ซึ่งการตั้งคำถามที่ดีควรเป็นคำถามที่มีเหตุผล เพื่อให้ผู้ฟังเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และกระบวนการแก้ปัญหา

ลักษณะของคำถามเชิงเหตุผล

คำถามที่ดีควรเป็นคำถามเชิงเหตุผลและคิดวิเคราะห์ มักใช้คำว่า **“ทำไม เพราะเหตุใด เพราะอะไร อะไร อย่างไร สาเหตุใด”** เพื่อเป็นการใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล รู้จักวิเคราะห์ ข้อความ และคิดหาหลักฐานและเหตุผลมาเขียนประกอบ

หลักพื้นฐานทั่วไปในการตั้งคำถาม

๑. ก่อนตั้งคำถาม ควรตั้งใจฟัง ตั้งใจดู หรือตั้งใจอ่าน เพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องนั้น ๆ
๒. จดบันทึกระหว่างการฟัง การดู การอ่าน ในเรื่องที่สนใจหรือมีข้อสงสัย ได้แก่ “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ผลเป็นอย่างไร”
๓. จับใจความหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟัง ดู หรืออ่าน ให้ได้
๔. ตั้งคำถามที่ ชัดเจนตรงประเด็นไม่กำกวม ให้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ
๕. ใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์หรืออคติ
๖. มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดหลายแง่มุม เพื่อจะได้คำถามที่หลากหลายแนวคิด

แนวการตั้งคำถามเชิงเหตุผล

๑. เริ่มจากการตั้งคำถามทำไม อะไร อย่างไร สาเหตุใด เพราะเหตุใด	๒. ในเรื่องที่อ่าน กล่าวถึงอะไรบ้าง และมีจุดประสงค์อย่างไร	๓. ข้อเท็จจริงคืออะไร และข้อคิดเห็นคืออะไร น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด	๔. ความรู้และข้อคิดที่จะนำไปปรับใช้ประโยชน์คืออะไร
---	--	--	--

ตัวอย่างคำถามเชิงเหตุผล

- ตัวละครในเรื่องมีนิสัยอย่างไร นิสัยนั้นส่งผลต่อชีวิตเขาหรือไม่ เพราะอะไร
- เพราะเหตุใดเราต้องประหยัดน้ำในหน้าแล้ง
- เพราะเหตุใดฝนจึงตกหนักในช่วงฤดูฝน
- สาเหตุที่เราต้องปฏิบัติตามกฎจราจรในการขับขี่รถยนต์คืออะไร
- สาเหตุใดที่ทำให้ป่าไม้ในประเทศไทยมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง
- ปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อมลพิษทางอากาศ
- เพราะเหตุใดจึงมีการระบาดของโรคโควิด ๑๙